

Tartu Ülikool

Usuteaduskond

Merit Süving

Lühiuurimus “Eesti usu- ja kultuuritegelased”.

Õppemetoodiline materjal

Usundiõpetuse õpetaja ümberõpe

Juhendaja dr theol [Olga Schihalejev](#)

Tartu 2012

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1 PEDAGOOGILISED LÄHTEKOHAD	5
1.1 Eesmärgid ja õpiväljundid	5
1.2 Tunni käik	6
1.3 Meetodid	6
1.4 Soovitusi materjali kasutamisel	10
2 METOODILINE JUHEND	12
2.1 Lühiaurimuse tutvustus	13
2.1.1 Õpiväljundid	13
2.1.2 Vajalikud vahendid	13
2.1.3 Tunni käik	14
2.2 Esitlused	21
2.2.1 Õpiväljundid	21
2.2.2 Vajalikud vahendid	21
2.2.3 Tunni käik	22
2.3 Kokkuvõte	23
2.3.1 Õpiväljundid	24
2.3.2 Vajalikud vahendid	24
2.3.3 Tunni käik	24
Kasutatud kirjandus	26
RESUME	27

SISSEJUHATUS

Usundiõpetuse õpetajaks ümberõppe lõputöö ettevalmistatud nelja tunni eesmärk on koostada lühiuurimus ja esitlus ning sellega seoses tutvustada Eesti ja Võrumaa olulisemaid usu- ja kultuuritegelasi nii, et õpilased valivad isiku ja töö esitamise viisi ise. Tundide teemaks on valitud olulised isikud seetõttu, et sellisest tunnimaterjalist on autor puudust tundnud kõige rohkem. Seda teemat pole kaetud ka uutes õpikutes. Tundide koostamisel on aluseks võetud gümnaasiumi riikliku õppekava usundiõpetuse teise kursuse „Eesti usuline maastik“ kokkuvõte.

Töö on jaotatud kaheks peatükiks, aine pedagoogilised lähtekohad ja metoodiline juhend. Esimeses peatükis kirjeldatakse teooriaid, milles on lähtutud tundide ettevalmistamisel, teises on nelja tunni kirjeldused praktiliste tööjuhenditega nii õpilastele kui õpetajale.

Planeeritud tunnid sobivad 10. klassi usundiõpetuse tundideks seetõttu, et õpilased saavad lühema uurimistöö tegemisel ja esitlemisel kogemuse enne kohustusliku 11. klassi uurimistööd. Kuna kahe usundiõpetuse valikkursuse järjekorda võib varieerida vastavalt vajadusele, siis antud töö tundide järgi on vaja 10. klassis läbi võtta teine kursus „Eesti usuline maastik“.

Tundide ettevalmistamisel on arvestatud autori poolt õpetatava kooli eripärasid ja tehnilisi võimalusi, milleks on klassi suurus, vajadused ja võimed. Lisaks on arvestatud autorile sobivaid meetodeid ja stiili. Loodud tunnid on mõeldud umbes 25-28 õpilasele ning arvestades seda, et õpilased on motiveeritud, kuna tegu on valikainega. Tehnilise poole pealt on vajalikud projektor, internetiühendusega arvuti, kõlarid, tahvel ja lauad, mida saab vajadusel ümber paigutada. Vaatamata isiklikule lähenemisele, saavad ettevalmistatud tunde ja meetodeid kasutada kõik usundiõpetuse õpetajad vastavalt enda ja kooli vajadustele või vähemalt leida inspiratsiooni uutele lähenemistele. Sarnase ülesehituse ja sisuga tunde saab kasutada ka kirjanduse, ajaloo ja kunstiajaloo tundides.

Lühiuurimuse koostamiseks valivad õpilased oluliste inimeste nimekirjast isiku, siis otsustavad, missugust uurimisviisi neljast võimalikust kasutada. Valikus on referaat, kingituste tegemine, *Fakebook* ja laul. Igale meetodile on koostatud tööjuhendid, millel on ühisosa, et mahud oleksid ühtlustatud (vt täpsemalt 2.1 Lühiuurimuse tutvustus).

Esimeses tunnis antakse ülevaade, kuidas teha usundiõpetuse kursuse lõpuks lühiuurimus Eesti olulistest usu- ja kultuuritegelastest. Õpilastel on võimalik oma soovil teha paaris-, rühma- või individuaalset tööd. Õpetaja tutvustab nelja erinevat võimalust, mille seast on võimalik valida endale sobivaim.

Teine ja kolmas tund toimub siis, kui lühiuurimus on valmis ja õpilastel on ette valmistatud esitlus. Esitluse kuulajad täidavad töölehte (vt täpsemalt 2.2 Esitlused)

Neljas tund on kokkuvõtete ja tagasiside jaoks. Õpilased arutavad gruppides ja koos õpetajaga, mis läks hästi, mis halvasti, et õppida ning areneda (vt täpsemalt 2.3 Kokkuvõtte).

Õppetöö planeerimine on olulisem osa tunnist. Kui kõik on läbi mõeldud, juhendid ette valmistatud ja planeeritud, on tunnis aega keskenduda muudele aspektidele ning loovalt ja paindlikult tundi suhtuda.

1 PEDAGOOGILISED LÄHTEKOHAD

Käesolevas peatükis selgitatakse töö aluseks kasutatud peamisi pedagoogilisi lähtekohti ning antakse ülevaate tundide ülesehituse peamisest loogikast.

1.1 Eesmärgid ja õpiväljundid

Tundide koostamisel on lähtutud väljundipõhisest õppekava käsitlusest¹ pöörates tähelepanu õpiväljunditele ning arvestades seda on ehitatud nii tundide struktuuri kui ka valitud õppemeetodid oodatavatest õpiväljunditest ning kus õppeprotsessi keskmes on õppiija. Ettevalmistatud tundide eesmärk riikliku gümnaasiumi usundiõpetuse ainekava järgi on, et õpilane koostab uurimuse ühest olulisest Eesti usulisest mõtlejast või kultuuritegelasest.²

Tundide koostamisel on arvestatud õppeaine üldeesmäärke, õpetamise põhimõtteid ja gümnaasiumis taotletavaid õpitulemusi ja -tegevusi.

Tundide üldeesmärkideks, omadusteks, mida ei mõõdeta, on luua võimalus koostöök, anda esinemiskogemus, valmistada ette 11. klassi uurimistööks, mis 2012/13 õppeaastal on kohustuslik, tagada positiivne tagasiside klassis, enda ja teiste analüüs, loetud materjali kriitiliselt suhtumine ja külastada raamatukogu, tekitada huvi isiku vastu, loovust ning sotsiaalseid oskusi arendada ja motivatsiooni hoidmine, kuna tegu on pikemaajalise ülesandega.

Valitud teema ja meetod peaks pakkuma õpilastele iseseisvat, loomingulisi ja uudseid olukordi.

¹ RUTIKU, S., VALK, A., PILLI, E., VANARI, K. Õppekava arendamise materjal, 2009. http://primus.archimedes.ee/system/files/oppekava/juhend_veeb.pdf 16.05.2012

² Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011), lisa 8, lk 7. <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011002>, RT I, 20.09.2011, 2. 11.04.2012

Konkreetsed tundidega seotud õpiväljundid, mida saab hinnata, võib leida eraldi iga tunni materjali juurest (vt täpsemalt lk 13, 21, 24).

1.2 Tunni käik

Tunni käigu planeerimisel lähtuti antud töös õpilaskesksete õpimeetodite olulisusest kõrgemate kognitiivsete, afektiivsete ja funktsionaalsete eesmärkide saavutamisel.³ Seetõttu on õpilastele antud võimalus valida nii uurimisobjekt (ühe olulise usulise mõtleja või kultuuritegelase elulugu) kui ka tehtud uurimuse esitlusviis.

Individuaalse töö juhend peab olema selline, et õpilane mõistab seda lugedes, mida teha ning tal ei teki vajadust esitada juhendi kohta täpsustavaid küsimusi.⁴ Selleks püüdis autor sõnastada tööülesanded lihtsalt ja arusaadavalt, suunatult iseseisva mõtlemise arendamisele ja iseseisva või grupitöö oskuste parendamisele.

Tähelepanu on pööratud õpilaste eneseanalüüsi oskuste kujundamise vajadusele ning sellele, et nad ei oleks esitluste kuulamisel pelgalt passiivse kuulaja rollis. Selleks on koostatud töölehed. Analüüsi küsimuste jaoks on kasutatud raamatust Salumaa, Talvik, Saarniit „Aktiivõppe meetodid II“.⁵

Õppesisuks riikliku ainekava järgi on nimekiri kolmeteistkümnest olulisest usulisest mõtlejast ja kultuuritegelasest Eestis.⁶ Gümnaasiumi usundiõpetuse valdkonnaraamatu artiklis „Õppeprotsessi kirjeldus“ on soovitus, et võimalusel kohandatakse ainekava rõhuasetusega kohalikele oludele ning olulistest tegelastest usulises mõtlemises tuleks lähemaks tutvumiseks valida vastavast paikkonnast pärit isik.⁷ Käesolevas töös on võetud ainekavast kuus nime, millele on lisatud Võrumaaga seotud isikud (Oldekop, von Roth, Kaika Laine, R. Kiviranna, R. Kallas, L. Villenthal), kuna autor õpetab Võrumaa koolides.

³ TAMMINEN, K., VESA, L., PYYSIÄINEN, M. Kuidas õpetan usuõpetust? EELK UI pedagoogiline osakond, 1999.

⁴ SALUMAA, T; TALVIK, M. Ajakohastatud õppemeetodid. Merlecons ja Ko OÜ. Tallinn, 2003, lk 10.

⁵ SALUMAA, T., TALVIK, M., SAARNIIT, A. Aktiivõppe meetodid II, Merlecons ja Ko OÜ. Tallinn, 2006, lk 203.

⁶ Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011), lisa 8, lk 8.

⁷ http://www.oppekava.ee/images/b/b6/Usundiõpetus_õppeprotsess.pdf, lk 30. 13.05.2012

Nimekirja mitmekesistamiseks on lisatud veel erinevatest religioonidest ja elualadelt inimesi (S.Grünberg, G. Aarma, V. Salo, D. Ahmet) (nimekiri lk 14-15).

1.3 Meetodid

Neli ülesannete lahendamise meetodit on valitud selliselt, mis sobivad õpilaste erinevate võimete ja õpistiilidega. Nendeks meetoditeks on klassikaline referaat, internetipõhine *Fakebooki* konto täitmine, kingituste väljamõtlemine ja laulu loomine. Lisaks on kõikidel vaja teha esitlus või töö ette kanda.

21. sajandi kooli õppemeetodid võiksid olla kaasaegsed ja huvi tekitada, samas võiks olla valikus midagi traditsioonilist. Materjali võiks pakkuda nii, et igale õpistiilile oleks piisavalt efektiivset tuge. Ülesanded antud töös on sisuliselt erinevad, sest õppurid eelistavad mitmesuguseid õppimisviise. Erinevaid õppimisviiside ja -stiilide teooriaid on palju.

Õpistiiliks nimetatakse õppija poolt eelistatud viisi informatsiooni vastu võtta, töödelda, mõista ja selle üle mõelda. Üheks levinumaks õpistiilide jaotuseks on Richard Bandleri ja John Grinderi VAK-stiilid, mille järgi igal õppijal on erinevad sensoorsed eelistused: visuaalsed, auditiivsed või kinesteetilised. Enamasti kasutavad kõik inimesed kõiki kolme stiili mingil määral, kuid samas on tuntavad ka teatavad eelistused.⁸

Visuaalse õpistiili eelistajad vajavad millegi õppimiseks õpitava nägemist ja vaatlemist. Nendele sobivad fantaasia- ja loovtööd. Õppimist hõlbustab nende jaoks igasugune illustratiivne materjal: videod, fotod, pildid, graafikud, tabelid, kaardid, PowerPoint jms.⁹

Sobivad valikud antud töös visuaalsele õppijale on kingituste välja mõtlemine, *Fakebooki* konto loomine ning meeldejätmiseks sobivad piltidega esitlused ja tööleht.

Auditiivse õpistiili eelistajad õpivad sellest, mida nad kõrvaga kuulevad. Nendele õpilastele meeldib palju rääkida ja seda ka omaette, seetõttu võib neid pidada ka headeks (enese-)analüütikuteks. Nad ei karda klassi ees esineda ning oskavad teistele asju hästi lahti seletada. Neil õpilastel aitavad kuuldut mõista rääkija hääletoon ja intonatsioon. Nendele õpilastele meeldib osaleda paaris- ja rühmatöös jms, kus saab konkreetse teema üle aktiivselt diskuteerida. Nad on head teksti ettelugejad, loetu ümberjutustajad,

⁸ Õpistiilid ja nende rakendamine kirjandustunnis, kooperatiivne projekt, juh. SARV, E-S. Tallinn 2006, lk 3. http://tlu.jakobidesign.com/op_koolitus/kasvatus_filosoofija/example_others/, 14.05.2012

⁹ Õpistiilid ja nende rakendamine kirjandustunnis, lk 5-6.

kokkuvõtete tegijad ning õpitu ja õpitegevuste analüüsijad.¹⁰

Sobivamad valikud on auditivsetele õpilastele sellest tööst laul ja meeldejätmiseks esitlused ning rühmatööd.

Kinesteetilised õppijad õpivad tegevuste kaudu, st õpituga peavad nad alati ka midagi praktilist teha saama, et nad selle omandaksid. Need õpilased on eelkõige katsetajad ja dramatiseerijad, nad on võimelised õppima ka elust enesest. Samuti on nad alati avatud uutele ideedele ja nende katsetamisvõimalustele ja oluline olla nii õpetaja kui õpitu suhtes positiivselt meelestatud. Nende jaoks ei ole oluline mitte niivõrd see, mida öeldakse, kuivõrd see, kuidas seda tehakse. Meeldivad paaris- ja rühmatööd, rollimängud, liikumisharjutused jms.¹¹

Ettevalmistatud ülesannetest sobivad kinesteetilisele õppijale kingituste esitlemine, laulu esitamine ja tundides rühmatööde tegemine.

Lisaks õpistiilide teooriale kasutati lähtealusena ka Howard Gardneri multiintelligentsuse teooriat, mis annab hea aluse õpilaste erinevustega arvestamiseks. Intelligentsusena käsitleb Gardener inimeste võimeid, mis võimaldavad neil luua midagi uut ja lahendada erinevaid probleeme. Tema arvates ei ole inimestel ühesugust üldvõimekust, vaid see on arendatav kogu elu jooksul.

H. Gardner eristab kaheksat (hiljem lisas üheksanda) üksteisest suhteliselt sõltumatut intelligentsuse tüüpi – verbaal-lingvistiline, loogilis-matemaatiline, ruumilis-visuaalne, kehalis-kinesteetiline, muusikaline, interpersonaalne, intrapersonaalne, naturalistlik.¹²

Selle teooria järgi, sobivad käesoleva töö neli meetodit ja esitus kõikide andekustüüpidega. Referaadi tegijale on kõige olulisem loogilis-matemaatiline ja verbaal-lingvistiline intelligentsiliik. *Fakebooki* täitmisega sobivad interpersonaalne, kes peegeldab oma ideid teiste inimeste kaudu. Kingituste tegijal on oluline ruumilis-visuaalne ja naturalistlik ning laulu tegijatel kehalis- kinesteetiline ja muusikaline andekus.

Individuaalse töö puhul ja ka eneserefleksiooni jaoks on abiks intrapersonaalne intelligentsus. Individuaalne töö võimaldab aga kirjalikku eneseväljendusoskust ja õpilane saab arvestada enda eripärasid ja võimeid. Grupitöö jaoks on oluline interpersonaalse intelligentsus ning see arendab koostööoskusi, olulised on koos otsustamine, läbirääkimiste

¹⁰ Õpistiilid ja nende rakendamine kirjandustunnis, lk 7-9.

¹¹ Õpistiilid ja nende rakendamine kirjandustunnis, lk 9-11.

¹² KRULL, E. Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat. Tartu Ülikooli kirjastus, 2000, lk 82.

oskus, kõigiga arvestamine ja oma seisukoha arvestamine. Rühmatöös on oluline veel juhi leidmine. Rühmadele suunatud meetodid võimaldavad arvestada teiste õpilastega ja koos lahendada ülesandeid. Esitlus, mille teevad kõik õpilased, arendab suulist eneseväljendamise oskust. Koolis on esinemistel ja suulisel vastamisel väga väike osa, sel viisil saavad õpilased kogemuse.

Õpilasel on võimalus kasutada endale sobivat töö tegemise viisi või seda, mida tahab arendada. Isegi kui õpilane ei tea, mis talle sobib, saab talle ülesande lõpus selgeks, kas tasub edaspidi sellist meetodit ja õppimisviisi kasutada või mitte. Valida saab, kas Eesti jaoks olulise tegelase elu uurida üksinda, paaris või kolmekesi rühmas. Selline mitmekülgne valik on sobiv seetõttu, et kui klassis on tõrjutuid või õpilasi, kes ei soovi koos teistega tööd teha, on võimalus ka individuaalselt läheneda ning sobiv õpilastele, kes koos töötavad paremini. Kõikide meetodite puhul avastab ja arendab õpilane ennast.

Enamik õpilastest eelistab õpetaja rutiinsele kuulamisele ja õpiku lugemisele õppemeetodeid, mis võimaldavad neil näidata üles suuremat aktiivsust: suhelda õpetaja või teiste õpilastega, teha praktilisi töid või reageerida mõnel muul aktiivsel viisil.¹³

Saidilt oppekava.ee usundiõpetuse õppeprotsessi kirjelduses on soovitatud individuaalse õppimise oskuse arendamiseks iseseisvat infohankimist ja selle kriitilist hindamist. Veel pakutakse välja referaatide koostamist ja ettekandmist, mis aitab kujundada esmaseid uurimistöö kogemusi ja esinemisioskust. „Üks referaat või essee peaks kindlasti kuuluma kursuse õppeülesannete hulka.“¹⁴ Autor arvab, et referaat või essee ei pea olema ainuke variant iseseisvatöö tegemiseks. Ettevalmistatud tundidega pakutakse lisaks referaadile alternatiivseid meetodeid uurimuse koostamiseks.

Koos õppematerjaliga õpivad õpilased veel palju muudki, samuti kujunevad neil hoiakud ja emotsioonid, mis ei pruugi seostuda otseselt õppeainega.¹⁵

Kattuvad teemad ainete vahel on paremini omandatavad mitme õppeaine kaudu, kui leitakse seos. Teema on lõimitud kirjanduse, ajaloo, kunstiajaloo, eesti keele ja psühholoogiaga.

Usundiõpetuse konkreetsete tundide materjaliga on seotud õppekava läbivad teemad kultuuriline identiteet ja teabekeskkond.

Läbiva teema teabekeskkond käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks

¹³ TAMMINEN, K., lk 106.

¹⁴ http://www.oppekava.ee/images/b/b6/Usundiõpetus_õppeprotsess.pdf, lk 31.

¹⁵ KRULL, E, lk 179.

inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikale.¹⁶

Läbiva teema kultuuriline identiteet käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast nii ühiskonna kui terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur), väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.¹⁷

1.4 Soovitusi materjali kasutamisel

Tundide õpetamisel võiks õpetaja olla loov ja paindlik, arvestada olukordade, aastaajaga, tunni paiknemisega tunniplaanis ja õpilastega. Pigem muudetakse vastavalt vajadusele pisiasju ja detaile ja ollakse paindlik kui rangelt siinantud juhistest kinni pidada.

Soovitused õpetajale: lõpus teha järeldused, kuidas läks planeerimine, abistamine, gruppide moodustamine, õppematerjali valik ja piisavus, aja planeerimine, kas esitlused ja juhend olid arusaadavad, eesmärk saavutati ja kas järeldused kõikide küsimuste juurde ja parandused nende kohta olid olemas. Tunde praktiliselt läbi viies saab muudatusi teha. Muuta saab nimekirja, juhendeid, ühisosa ja kõike muud. Õpetaja võib valida ka kuni kolm meetodit uurimistöö lahendamiseks.

Viimase tunni viktoriini võib anda ka viienda meetodina (juhend Lisa 2). Seda võib anda õpilastele, kes on palju puudunud, poole kooliaasta pealt kooli tulnud või vajavad mingitel põhjustel kergemat lahendust. Esitluse ajal saab õpetaja teha märkmeid tagasiside jaoks ning leida ka sobivaid küsimusi viimase tunni viktoriiniks. Viimast võivad teha ka õpilased, kes pole mingil põhjusel alustanud lühiaurimusega.

¹⁶

LÄBIVAD TEEMAD ÕPPEKAVAS. Juhendmaterjal, 2009, Tartu Ülikooli õppekavaarenduse keskus, lk 28.
http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=549992/L%E4bivad_teemad_juhendmaterjal_31_03_09.pdf 19.04.2012

¹⁷

LÄBIVAD TEEMAD ÕPPEKAVAS, lk 26.

Kodutöö on suurepäraseks vahendiks õpilaste iseseisva õppimise oskuse kujundamisel.¹⁸

Lühiuurimus on ka hea samm selleks, et siit edasi arendada uurimistöö tegemist.

Arvestama peab seda, et õpilased töötavad eri tempoga. Õpetaja roll on aidata õpilastel teha koostööd, aru saada ülesandest, selle eesmärgist ning innustada ja toetada õpilasi. Ükski meetod, kui hea ta ka poleks, ei ole võimeline iseenesest kindlustama häid õpitulemusi. Tuleb jälgida ja toetada õpilasi, kes vajavad rohkem abi. Juhendaja peab olema aktiivne, meelde tuletama tähtaegu ja tegema vahekontrolle. Tegevus peab olema juhendatud, et õpilasel tekiks tunne, et ta saab tööga hakkama. Õpetaja jälgib ja soovitab, kui õpilane palub abi meetodite valimisel ja isiku valimisel.

Õpilane peab saama esinemisest positiivse kogemuse, selleks tuleb õpetajal aidata ka esitlust koostada. Esinemise põhjal tuleb teha eneseanalüüs. Tähtis on, et hiljem ei tekiks vaenulikku tagasisidet.

„Pikemaajalise iseseisva töö jaoks tuleb õpilasi motiveerida, et nad oleksid võimelised oma tööd organiseerima, oskaksid õppevahendeid kasutada ja saaksid eduelamuse“.¹⁹

Õpistiilide arvestamisel võib teha enne tundi koostööd psühholoogia ainega, kus saab teha testi, leidmaks enda õpistiili, siis on võimalus seda muuta efektiivseks õppimiseks.

Ühisosas on arvestatud õpilase kohta 15 lehekülge lugemismaterjali. Siin saab õpetaja suunata arvestades õpilase võimeid, kas lehekülg on ajaleht koos piltidega või tiheda tekstiga raamat.

Õpetaja saab kursuse jooksul tutvustada ja õpetada ka neid isikuid, keda ei valitud, kuid keda peab oluliseks käsitleda.

Oluline on õpetada õpilastele töö etappe. Alguses tuleb teha tööd kirjandusega, konspekteerida, märkmeid ja väljavõtteid teha. Seejärel kavandada, planeerida, organiseerida, siis teostada. Olenevalt meetodist tuleb ka koostöö etapp.

¹⁸ KRULL, E, lk 351.

¹⁹ KRULL, E, lk 353.

2 METOODILINE JUHEND

„Eesti usu- ja kultuuritegelased“

Metoodilises juhendis on esitatud materjal, mis on vajalik eesti olulisemate usu- ja kultuuritegelaste käsitlemiseks gümnaasiumi ainekursusel „Eesti usuline maastik“.

Kirjeldatud tundidest esimene (vt täpsemalt 2.1 Lühiaurimuse tutvustus) peaks toimuma kursuse alguses, peale sissejuhatavaid ja esimesi tunde, et õpilastel oleks aega kursuse jooksul tööd planeerida, materjali lugeda ja koguda ning õpetajaga konsulteerida ning vahekontrolle teha. Selles tunnis antakse tööjuhendid, abistavad materjalid ja selgitus, mida, kuidas ja millal töö valmis peab olema. Kõik õpilased esitlevad oma tulemust kursuse lõpus kahe kuni kolme tunni jooksul, sõltuvalt õpilaste ja nende valikute arvust (vt täpsemalt 2.2 Esitlused). Samal ajal täidavad kuulajad töölehe esitluste kohta selleks, et aktiivselt tunnis kaasa mõelda ja osa võtta. Eneseanalüüsi lehe täidavad kõik esinejad kohe peale esitlust. Viimane tund võtab teema kokku (vt täpsemalt 2.3 Kokkuvõte).

Loengu ja nimekirja ettevalmistamisel on kasutatud peamiselt õpilastele antud soovitusliku kirjanduse nimekirjas toodud allikaid (vt lk 19-20). Tegu on õpetaja metoodilise materjaliga, seetõttu puuduvad teksti sees täpsemad viited.

Allpool on kirjeldatud iga alateema õpiväljundid, esitatud nimekiri selle läbiviimiseks vajalikest vahenditest ning kirjeldatud tunni käik. Selle all on esitatud tunni läbiviimise ajaline kava ning seejärel kirjeldatud iga nimetatud tegevust ning esitatud kõik selle läbiviimiseks vajalik, sh loengukonspekt, instruksioonid, tööülesande kirjelduselõputööd jmt.

Kõikidele nimekirjas olevate isikute kohta leiab materjali Võrumaa Keskraamatukogust, kooli raamatukogust ja internetist. Võrumaaga seotud isikute kohta saab materjali Võrumaa Keskraamatukogu kaustadest „Võrumaa koduloolised isikud“, mille on koostanud raamatukogu bibliograaf ning mida võivad kõik lugemissaalis lugeda ja kasutada. Nendesse kaustadesse on koondatud ajalehtede väljalõikeid ja muud infot Võrumaa erinevate oluliste isikute kohta.

Õpilaste jaoks on välja otsitud soovituslikud viited ja raamatud nimekirjas olevate isikute

kohta, kuid õpilastel on soovitatav otsida ka ise infot.

2.1 Lühiaurimuse tutvustus

Esimene tund toimub kursuse alguses.

Kuueteistkümne isiku leidmisel on arvestatud riikliku õppekava soovituslikku nimekirja ning lisatud on Võrumaa kohalikke olulisi tegelasi. Veel on arvestatud seda, et nimekiri oleks võimalikult mitmekesine.

Õpetaja ettevalmistatud juhenditest loeb õpilane, milline on töö tulemus, mida peab selleks tegema, mis vahendeid kasutama ja mis ajaks peab töö valmis olema.

2.1.1 Õpiväljundid

Tunni jooksul osaletud tegevuste abil õpilane:

- ♣ mõistab uurimisprojekti ülesannet
- ♣ teab, kust leida materjali valitud isiku kohta
- ♣ teeb endale sobivaid valikud
- ♣ huvitub kohalikku usuelu, kultuuri ja mõtlemist kujundanud isikute elust ja loomingust.

Iseseisva töö käigus õpilane:

- ♣ oskab leida erinevatest allikatest informatsiooni teda huvitava usutegelase kohta ja sellesse kriitiliselt suhtuda
- ♣ valmistab ette isikupärase esitluse
- ♣ oskab planeerida lühiaurimuse tegemiseks aega
- ♣ on võimeline valitud meetodil töötama omandades vastavad töövõtted.

2.1.2 Vajalikud vahendid

Tunni läbiviimiseks läheb vaja järgmisi vahendeid:

- Prinditud fotod ja nimed
- pilt failina inimestest (Lisa1)
- nimekiri inimestest (lk 14-15)
- internetiühendusega arvuti ja projektor
- paljundatud tööjuhendid (lk 17-18)
- soovitusliku kirjanduse nimekirja (lk 19-20)
- lingid (<http://www.classtools.net/fb/home/page>)

- kleepmass.

2.1.3 Tunni käik

Tunni kava

- ▲ Sissejuhatus, arutelu 10 min
- ▲ nimekirja tutvustus esitluse ja loenguga 5 min
- ▲ lühiuurimuse koostamise ja juhendi tutvustus 15 min
- ▲ gruppide moodustamine ja meetodi valimine 10 min
- ▲ kokkuvõte 5 min.

Sissejuhatus. Õpetaja näitab projektoriga ekraanile pilte nimekirjas olevatest valitud inimestest (Lisa1). Enne tunni algust on õpetaja sättinud väljaprintitud pildid klassi erinevatesse kohtadesse seintele ja palub õpilastel valida üks isik (see, kes pakub huvi) ja selle pildi juurde minna. Moodustuvad grupid, kellega arutleda, mõelda fantaasierikkalt ja vastata küsimustele.

1. Mis te arvate kes on pildil? Kui ei tea, mõelge välja lühidalt huvitav elulugu.

2. Mis te arvate, millega tegeles? Millal elas?

Peale arutlust iga grupp vastab lühidalt, mida nad isiku kohta arvavad.

Nimekirja tutvustus.

Nimekiri.

- 1.Johann Philipp von Roth [rood] (1754-1818) Kanepi koguduse õpetaja ja Võrumaa praost, ajakirjanik; luterlane
- 2.Gustav Adolph Oldekop (1755-1838) vaimulik, luuletaja, ajakirjanik; luterlane
- 3.Jakob Hurt (1839-1907) rahvaluule koguja, keeleteadlane, vaimulik, ühiskonnategelane, luterlane
- 4.Rudolf Kallas (1851-1913) kirikuõpetaja, pedagoog, kultuuriloolane; luterlane
- 5.Piiskop Platon ehk Paul Kulbusch (1869-1919) esimene kristlikuks pühakuks kuulutatud eestlane ja piiskop; õigeusklik
6. paljasjalgne Tõnisson ehk vend Vahindra (1873-1962) esimene Eestis tegutsev budistlik munk; budist
- 7.Uku Masing (1909-1985) teoloog, filosoof, luuletaja, folklorist, etnoloog; luterlane
- 8.Rudolf Kiviranna (1912-1994) vaimulik; luterlane
- 9.Gunnar Aarma (1916-2001) eesti tervendaja, esoteeriliste raamatute autor, tõlkija,

filosoof

10.Laine Villenthal (1922-2009) esimene naiskirikuõpetaja; luterlane

11.Vello Salo (1925) vaimulik, literaat, tõlkija, kirjastaja; katoliiklane

12.Kaika Laine (Laine Roht) (s1927) rahvaravitseja

13.Jüri Arrak (s 1936) maalikunstnik, graafik; luterlane

14.Toomas Paul (s 1939) vaimulik, teoloog, kiriku- ja kultuuriloolane arvamusiid; luterlane

15.Sven Grünberg (s 1956) helilooja; budist

16.Dajan Ahmet (1962-2006) näitleja, lavastaja; moslem

Samal ajal esitlus piltidega ekraanil.

Õpetaja miniloeng:

Selle kursuse jooksul on teil üheks eesmärgiks koostada lühiaurimus ühe eesti usu- või kultuuritegelase kohta. Kohe tutvustan teile nimekirja, kelle seast saate valida kellegi, kes teile huvi pakub.

Kõige kaugemast ajaloost pärit isik on Gustav Adolph Oldekop ja Johann Philipp von Roth [rood] ning tänases Eestis tegutsevad Sven Grünberg, Jüri Arrak ja Toomas Paul.

Kõigepealt Võrumaalt pärit inimesed. **Rudolf Kiviranna** sündis Võrus ja on maetud Võru kalmistule. Suurema osa oma elust (1948–1994) teenis ta New Yorgi eesti kogudust. Tema elus tähtsustatakse eesti sõjapõgenike Ameerikasse aitamise aktsiooni käivitamist ja selle läbiviimist.

Gustav Adolph Oldekop oli muuhulgas Põlva koguduse õpetaja. Ta hakkas koos Johann **Philipp von Rothi** abiga välja andma kõige esimest (lõuna)eestikeelset ajalehte Tartomaa rahwa Näddali-Lehte. Tänu sellele nimetatakse neid eesti esimesteks ajakirjanikeks. Von Roth oli esimene, kes hakkas talupoegi märkima perekonnanimedega 1809.a. See oli veel enne, kui Eestimaa talupojad aastail 1816–1819 pärisorjusest vabastati ja algas talupoegadele perekonnanimede panek.

Rudolf Kallas oli muuhulgas Rõuge pastor ja Jakob Hurda kaastööline kogudes rahvaluulet. Ta oli hinnatud matemaatika õpetaja ning koostas ka matemaatikaõpikuid.

Kaika Laine on rahvaravitseja, kes ravimtaimede ja sõnadega ravis ainult inimesi, kes olid ristitud.

Laine Villenthal oli esimene ametisse nimetatud naiskirikuõpetaja Eestis, kes töötas Misso, Pindi ja Petseri koguduses.

Põlvast pärit **Jakob Hurt** on üks olulisemaid tegelaskujusid eestlaste rahvuslikul ärkamisajal. Just Hurt oli see, kes leidis, et eestlased ei peaks otsima tuge baltisaksa ega

venelaste rahvuslikest ideoloogiatest, vaid peaksid hakkama saama vaid omaenese jõule toetudes.

Uku Masing oli väga mitmekülgne inimene. Ta jõudis tegeleda väga paljude elualadega, lisaks teoloogia, filosoofia, folkloori ja etnoloogia huvile, kirjutas luuletusi ja oli polüglott, see tähendab inimest, kes valdab paljusid keeli. Uku Masing väidetavalt suutis rääkida nelja keelt keskkooli lõpus ja 40 keelt oma elu lõpus. Uku Masingu kohta on lugemismaterjali väga palju. Sobib suuremale huvigrupile.

Budismi ajalugu Eestis algas 20. sajandi alguses, mil Eestis tegutses budistlik munk vend **Vahindra**, kodanikunimega Karl Tõnisson, kelle XIII Dalai Laama nimetas esimeseks Läti, Eesti ja Leedu budistlikuks peapiiskopiks. Andmed Vahindra eluloo kohta on segased, sest ta võltsis neid pidevalt ning esitas üsna fantastilisi lugusid oma elukäigu kohta. Näiteks esines ta eestlase, soomlase ja lätlasena.

Sven Grünberg on budistliku kultuuri tutvustaja ning on loonud muusika filmile "Naksitrallid", "Leiutajateküla Lotte", "Detsembrikuumus" jt. Illustreerimiseks võib esitlusel tema muusikat mängida.

Jüri Arrak on väga isikupärane kunstnik, keda teate ansambli Metsatöll albumikujundustest ja videost laulule „Vaid vaprust“, kus on kasutatud kunstniku joonitatud multifilmi „Suur Tõll“.

Gunnar Aarma sai tuntuks oma ravimeetodite ja tarkade nõuannete poolest, kuid huvitavad on ka tema reisirid ja enne suurt ilmasõda aset leidnud kohtumised Hemingway, Franco abikaasa ja Hitleriga, kellega tal õnnestus silmast silma suhelda.

Kes soovib huvitavaid arvamusartikleid lugeda, peaks valima **Toomas Pauli**, kelle kohta on infot väga palju.

Dajan Ahmet oli tatari päritolu eesti näitleja ning lavastaja, kes suri 2006 a autoõnnetuses. Ta oli moslem ning elu jooksul käis ära ka Mekas.

Koostamise juhendid:

Valida on nelja erineva võimaluse vahel, kuidas isiku kohta lühiuurimus teha. Valikus on klassikaline referaat, mida saab teha üksinda; *Fakebook*, mis sarnaneb *Facebook*ile, on internetipõhine ja saab teha kahe kuni kolmekesi; koos kingitust välja mõelda, kas üksinda või kahekesi; luua laul üksinda või kahekesi.

Palun vali endale esitlusviis, mis sobib sulle kõige paremini või mida tahad proovida. Kõik ettekanded peavad kindlasti sisaldama ühisosas nimetatud elemente. Kõikidele lühiuurimustele lisandub ettekanne klassi ees, mis toimub kursuse lõpus. Seega on teil

aega, et korralikult materjal läbi lugeda, planeerida, töö valmis teha ja ette kanda. Juhendid, nimekiri ja kirjandus pannakse ka e-kooli, et oleks kõigile kättesaadav.

Kõikide tööde ühisosa.

Otsige välja ja esitage oma ettekandes teie valitud inimese kohta:

- ▲ olulised daatumid
- ▲ elu- või tegevuskoht
- ▲ haridus, amet
- ▲ perekonnaseis
- ▲ saavutus(ed) (näide tegevusest, luulest, muusikast, kirjutisest, mõtetest jne)
- ▲ kokkuvõte oma arvamusega, mille poolest oluline Eestile
- ▲ pilt või pildid uuritud isikust

Igaüks peab läbi töötama uuritava isiku kohta vähemalt 15 lehekülge teksti ning tuleb esitada 5-minutiline ettekanne või esitlus.

Referaat. Juhend.

Referaadi aluseks on vaja läbi töötada vähemalt 15 lk teksti antud tegelase elust ja tegevusest. Referaat tuleb teha üksinda, maht 5 lk, vormistamisel jälgida kooli juhendit (tiitelleht, sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõte, kasutatud kirjandus, lisad). Oluline töö stiililine ja keeleline korrektsus.

Esitlus u 5 minutit. Klassi ees ette kanda referaadi kokkuvõte ja näidata 2-4 pilti või kasutada muid näitvahendeid (taustamuusika vms).

Kingitused. Juhend.

Kingitusi saab teha üksinda või kahekesi. Iga õpilane mõtleb välja kuus kingitust, mis tuleb kirjalikult vormistada. Tutvu valitud isiku elu ja tegevusega. Loetud materjali põhjal mõtle välja kuus kingitust, mis sobiks sellele inimesele kinkida, koos 5-10 lauselise põhjendusega iga kingi kohta. Näiteks, kui ta reisis palju, siis päikesepillid ja seletus juurde, kus ja kuna käis või kui ta elu suurim unistus oli reisida USAsse, siis (mängu) lennupilet jne. Kingitus võib olla seotud soovide, panusega Eesti ühiskonnale, tunnustuste, unistuste, saavutuste, mõtete, pereelu, usu ja kõige muuga, mida suudad ette kujutada.

Viis kingitust on esitlemise tunnis karbi (kasti, kingikoti) sees reaalselt olemas (nt päiksepillid).

Esitlusel, 5 minutit, valitakse kahepeale viis kinki, mis võetakse ühekaupa karbist välja ning põhjendatakse igat valikut 5-10 lausega. Esitlusena esitada puuduvad ühisosa punktid,

mis kingituste ja põhjendustega ei kata seda teemat (nt daatumid, pildid).

Fakebook. Juhend.

Fakebooki kontot täita kahe kuni kolmekesi. Täida <http://www.classtools.net/fb/home/page> interneti lehel *Fakebook* enda valitud isiku kohta. Sisaldab lisaks ühisosale: sõbrad (nt samal ajal elanud kuulsusi), huvid, keeled, isiku stiilis, kõneviisis, murrakus ning sõprade kommentaare, olulisi sündmusi ja kõike muud huvitavat või olulist. Kokku vähemalt 10 kirjet õpilase kohta. Pea meeles: peale konto loomist anda salasõna kõikidele grupi liikmetele, salvesta peale igat täitmist!

Esitus: 5 minutilises esitluses näidata *Fakebooki* lehekülge ja seda, mida sinna on kirjutatud koos kommentaaridega, välja tuua olulisemad sündmused ja faktid.

Õpetaja näitab arvutist näidist <http://www.classtools.net/fb/56/eSmjVe> Peeter Põld *Fakebooki* konto kohta, et tutvustada, kuidas lehekülg välja näeb ja kuidas täita. Juhend http://www.classtools.net/main_area/fakebook/helpsheet.pdf inglise keeles.

Laul. Juhend.

Laul koostage üksi või kahekesi vabalt valitud stiilis (hiphop, kanri, rock, folk jne). Laulu loomisel tuleb alguses materjal läbi lugeda, siis selle põhjal lugu või luuletus kirjutada, seejärel see ette kanda. Laulus võib kasutada taustamuusikat.

Esitus on laulu esitamine. Laul peab sisaldama ühisosa. Laulu peab enne esitamist harjutama.

Gruppide moodustamine.

Õpetaja asetab kõikide isikute prinditud fotod (pildi puudumisel suurelt prinditud nimed) klassi laudadele ja seintele laiali ning iga pildi ja nime juurde kõik juhendid. Õpilased otsivad endale meelepärase isiku või grupi, arvestades seda, et iga inimese kohta saab teha ühe uurimuse. Peale grupi moodustumist või isiku leidmist toovad pildi õpetajale kirjutavad õpetaja nimekirja lehele oma nime ja lühiuurimuse tegemise viisi (laul, kingitus, referaat, *Fakebook*) valitud isiku järele. Iga inimest saab valida ainult üks kord.

Õpetaja jaotab vastavad juhendid õpilastele ning paneb e-kooli kõik juhendid ja soovitusliku kirjanduse.

Kokku lepatakse ka esimese vahearuande kuupäev.

Küsimused.

Soovituslik kirjandus.

Võrumaaga seotud inimeste kohta on Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis kasutamiseks põhjalikult kogutud infoga kaustad (ajalehe väljalõiked, kirjandus, fotod, mälestused jms). Loetletud allikad on olemas Võru Keskraamatukogus. Kui kirjeldatud tunde kasutada mujal Eestis, peab õpetaja veenduma, et materjalid on raamatukogus saadaval ning vajadusel nimekirja muutma.

1.**Rudolf Kiviranna** – <http://www.eestikirik.ee/node/14077>; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

2.**Gustav Adolph Oldekop** - <http://www.utlib.ee/ekollekt/eeva/index.php?lang=et&do=autor&aid=58>; G. A. Oldekop *Suve õdang*, Tallinn 1985; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

3.**Johann Philipp von Roth** – <http://www.genealoogia.ee/tartu/kanepi.htm>; Johann Philipp von Roth , koost. M. Hirvlaane, Tartu 2000; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

4.**Rudolf Kallas** - Andres Herkel, *Rudolf Kallas, unustatud mõtleja*, Akadeemia 2001, nr 9, lk 1876–86; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

5.**Kaika Laine** - Reet Kudu, *Kaika Laine-sajandi naine*, kirjastus Kodutrükk, 2009; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

6.**Laine Villenthal** – http://www.ektv.ee/est.uudised.php?uudis_id=828; vt kaust Võrumaa Keskraamatukogu lugemissaalis;

7.**Jakob Hurt** - Aleksander Mohrfeldt, *Jakob Hurda elu ja töö*, Tartu, Ilmamaa, 2007; *Jakob Hurt ja kodukant*, koostaja Kadri Tamm, Põlva Rahvahariduse Selts, 1999;

8.**Uku Masing** – <http://arvamus.postimees.ee/150626/hando-runnel-masing-oli-inimene-teisest-maailmast/>; Rein Veidemann, *101 Eesti kirjandusteost* , Tallinn : Varrak, 2011; Bernard Kangro, *Arbujad : märkmeid, mälestusi, mõtisklusi*, Lund, Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1981; Uku Masing, *Ehatuule maa*, koostaja Hando Runnel, Loomingu Raamatukogu, 1988 1/2 Tallinn, 1988; *Eesti kirjarahva leksikon*, Tallinn : Eesti Raamat, 1995;

9.**Sven Grünberg** - CD *Milarepa*, Eslohe (Germany) : Erdenklang, 1993; Anne Erm *Polkast rokini 1*, Tallinn : Perioodika, 1984;

http://www.koolielu.edu.ee/eesti_muusika/composers/grunberg/looming.htm;

10.**Jüri Arrak** - <http://www.youtube.com/watch?v=WDEI06J00nk&feature=related> ; http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=973171;

<http://www.tartmus.ee/et/naitused/jyriarrak.html>; Jüri Arrak : maalid = paintings, Tartu :

Ilmamaa, 2007; Jüri Hain, *Jüri Arrak estampograafikuna*, Tallinn : Varrak, 2006

11.**Gunnar Aarma** - Maria Tilk, *Minu isa Gunnar Aarma*, Kirjastus Maagiline Ruum, Tallinn 2011, 168 lk; Ingvar Luhaäär *Kogutud vestlused Gunnar Aarmaga*, Tallinn : Intuitiivteaduste Kool, 2004; Valdek Kiiver, *Eesti nõidtargad*, Viljandi : Sünnimaa, 1997;

12.**vend Vahindra** - Gennadi Gerodnik, *Vend Vahindra: satiiriline dokumentaaljutustus*. Eesti Raamat, Tallinn 1973; muuseum.viljandimaa.ee/aastaraamat/2003/talts.pdf;

13.**Toomas Paul** - Rein Veidemann, *101 Eesti kirjandusteost* , Tallinn : Varrak, 2011; Toomas Paul, *Haihtunud hingede aeg : mõtisklusi Maalehes aastatest 2000-2006*, Tallinn : Maalehe Raamat, 2006;

14.**Piiskop Platon**- http://mois.tostamaa.ee/piiskop_platon.html;

http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=924391;

15.**Dajan Ahmet** - Dajan Ahmet, *Näidendid ja artiklid*, Kirjastuskeskus, 2010;

16.**Vello Salo** – Mall Jõgi, *Kõnelesid : jutuajamisi kirjarahva ja teadlastega aastatest 1979-2006*, Tallinn, Tänapäev, 2007; *Looming*, 1998 nr 8, lk 1287-1288; Eesti Kirik 2007, 28.märts lk 2.

2.2 Esitlused

Kõik õpilased esitlevad oma tulemust kahe kuni kolme tunni jooksul, sõltuvalt õpilaste ja nende valikute arvust.

Tunnid võiksid toimuda kursuse lõpus, tund või paar enne kokkuvõtet ja hinnete panekut, kui on perioodõpe. Õpetaja saab arvestada ka sellega, et kui kursus kestab terve aasta ning õpilased saavad töö valmis kiiremini, siis kokku leppida sobiv aeg, et töö tegemine ei veniks liiga pikaks.

Kui klass on suurem kui 20 õpilast, tuleb arvestada kolme esitluse tunniga. See sõltub ka sellest, kui paljud õpilased teevad lühiaurimust üksinda, milleks kulub rohkem aega kui grupiga esitluste puhul.

Ideaalne oleks viis kuni kuus esitlust tunnis, kus esitluse aeg on 5 minutit, millele lisandub küsimuste aeg 2-3 min esitluse kohta.

Esitlusele mõeldud aeg sujub, kui õpilased on eelnevalt arvutist projektoriga näidatava materjali õpetaja arvutisse salvestanud või saatnud. Kui seda teha tunni ajal enne esitlust, kulub failide otsimiseks palju aega. Õpetaja on avanud ka *Fakebooki* lehe ning teeb muud

ettevalmistused, et esitlusele lisaaega ei kuluku.

Samal ajal, kui õpilased teevad klassi ees esitlust, teised täidavad töölehte ettekande kohta. Iga esitluse kohta vastatakse ühisosa (daatumid, amet, elukoht) ja üks küsimus.

Õpetaja pöörab tähelepanu ka sellele, et õpilased jälgiksid esitlust kui ka küsimustele vastamist.

Eneseanalüüsi lehe täidavad kõik esinejad kohe peale esitlust ja tagastavad õpetajale.

Tunni lõpus korjab õpetaja töölehed kokku, et kokkuvõttvas tunnis oleks kõik täidetud lehed olemas.

2.2.1 Õpiväljundid

Tunni jooksul osaletud tegevuste abil õpilane:

- ♣ saab esinemiskogemuse
- ♣ analüüsib esitlusi
- ♣ oskab esitledes välja tuua olulised aspektid ette antud aja piires ja mahus.

2.2.2 Vajalikud vahendid

Tunni läbiviimiseks läheb vaja järgmisi vahendeid:

- ♣ Eneseanalüüsi leht esinejatele
- ♣ internetiühendusega arvuti
- ♣ kõlarid
- ♣ viis erinevat varianti töölehti
- ♣ projektor
- ♣ kaks töölehte kaheks-kolmeks tunniks õpilase kohta
- ♣ nimekiri
- ♣ õpilaste esitlused arvutis
- ♣ avatud interneti lehed (*Fakebook*- <http://www.classtools.net/fb/home/page>, nimevalija-
http://www.classtools.net/education-games-php/fruit_machine fruit machine) jm esitlusega seotud vahendid.

♣

2.2.3 Tunni käik

- ♣ Sissejuhatus 2 min
- ♣ esitluste järjekord 1 min
- ♣ 5-6 esitlust ja töölehe täitmine (ja eneseanalüüs) 37 min

▲ nõuanded ja kokkuvõte 5 min.

Sissejuhatus.

Õpetaja jaotab töölehed ja selgitab täitmist. Töölehti on viis, erinevaks muudab töölehe viimase küsimuse järjekord. Õpetaja muudab viimase veeru küsimuste järjekorra printimisel. Nii vastab õpilane iga esitluse kohta erineva küsimuse lisaks ühisosale.

Õpilased vastavad küsimustele oma töölehel esitluste ajal. Kui õpilasel jääb aega üle, võib vastata ka esitluse kohta: Mis on esinemise tugevad küljed, mis oli väga hea?

I tööleht

1. Isik	daatumid	amet	Elukoht, tegevusoh	Esita ettekandjale küsimus.
2. Isik	daatumid	amet	Elukoht, tegevusoh	Kirjuta üles 5 fakti.
3. Isik	daatumid	amet	Elukoht, tegevusoh	Millega endale isikut eeskujuks võtta?
4. Isik	daatumid	amet	Elukoht, tegevusoh	Kuidas ja millega mõjutas isik Eesti elu?
5. Isik	daatumid	amet	Elukoht, tegevusoh	Millega isik (veel) tegeles? Saavutused

Esinema kutsumine.

Õpetaja avab interneti lehe http://www.classtools.net/education-games-php/fruit_machine, kopeerib isikute nimed kasti, kelle kohta tehakse esitus, vajutab *typewriter* või *fruit machine* ja arvuti programm valib isiku nime, keda tullakse esitlema (või classtools.net lehel valida vasakust menüüst *Random Name Picker*).

Eneseanalüüs.

Peale esinemist saavad õpilased eneseanalüüsi lehe, mille täidavad ning annavad õpetajale. Õpetaja vastab kirjalikult ning kokkuvõttvas tunnis saavad õpilased ka õpetajapoolse kommentaariga tagasiside.

Eneseanalüüs.

1.Kuidas ennast tundsid esitlusel ja kui valmistasid lühiuurimust ette?

2.Mis õnnestus?

3.Kui saaksid lühiuurimuse tööd ja esinemist korrata, mida teeksid teistmoodi? Mida sa oleksid saanud teha paremini?

4.Mida õppisid lühiuurimuse tegemisest ja esitlusest edaspidiseks?

Nõuanded.

Tunni lõpus annab õpetaja lühikese kokkuvõtte esitluste kohta ja teeb ettepanekud järgmisel korral esinema tulijatele, mida sellest õppida. Lisaks võib õpetaja tähelepanu pöörata esinemiste silmside, hääletugevuse, sisulisele põhjendatusele.

2.3 Kokkuvõte

Kokkuvõttev tund peaks toimuma peale esitlusi. Tunni eesmärk on anda õppijale võimalikult personaalset ja konstruktiivset tagasisidet ja selle kaudu arendada õppimist ja korrata viktoriiniga õpitut. Õpilased on täitnud enda kohta lehe, mille õpetaja tagastab omapoolsete nõuannete ja tunnustusega.

2.3.1 Õpiväljundid

Tunni jooksul osaletud tegevuste abil õpilane:

- ♣ teab Eesti olulisi usulisi mõtlejaid ja kultuuritegelasi,
- ♣ analüüsib enda esitlust ja teeb järeldusi,
- ♣ on võimeline ennast kriitiliselt analüüsima lühiuurimuse protsessi käigus tuues välja oma häid ja parandamist vajavaid oskusi ja omadusi.

2.3.2 Vajalikud vahendid

Tunni läbiviimiseks läheb vaja järgmisi vahendeid:

- ♣ Tabel rühmadele
- ♣ viis erivärvilist klepsu igale rühmale
- ♣ eneseanalüüsi lehed (õpetaja vastustega)
- ♣ vastavalt viktoriiniks vajalik.

2.3.3 Tunni käik

- ▲ Sissejuhatus 1 min
- ▲ arutelu 6 min
- ▲ gruppide moodustamine 3 min
- ▲ töölehe ja tabeli täitmine grupis 20 min
- ▲ viktoriin 15 min.

Sissejuhatus. Tunni käigu tutvustus.

Arutelu.

Koos klassiga arutletakse heade esitluste üle, kuulatakse klassis erinevaid arvamusi, keda oli kõige toredam kuulata-vaadata, kuidas sujus koostöö või individuaalne töö. Kaasõpilased saavad hinnata sisu: kas ühisosa oli olemas, olulise esiletoomist, oma arvamust.

Küsimused arutlemiseks:

1. Mis oli esitlustes head?
2. Mida oleks saanud teha teisiti?
3. Mida sellest õppida?

Soovitusi tuleb anda mitte ühe esinemise juures liiga palju ja mitte keskenduda konkreetsele õpilasele vaid üldistades. Õpetaja võib esile tuua esitluste puhul häid näiteid ning anda konkreetseid nõuandeid ja konstruktiivset tagasisidet.

Gruppide moodustamine. Tabeli täitmiseks ja töölehtede kontrollimiseks jaotuvad kõik õpilased, kellel on I, II, III, IV ja V tööleht omaette gruppidesse. Õpetaja annab igale grupile viis erivärvi klepsu, mille õpilased jagavad omavahel ära. Seejärel moodustuvad rühmad siniste, kollaste, punaste jne värvide järgi.

Tabeli täitmine. Puuduvate väljade täitmine tabelis. Grupis on igal liikmel erinev osa täidetud, koostöös peavad kõik tabeli täitma puuduva infoga. Õpetaja teeb tabelisse nii palju ridu, kui oli esitletud isikuid.

Iga rühm saab ühiselt täidetud tabeli paljundatult ka endale.

Isik	Daatumid	Amet	Elu-, tegevus- koht	Olulisus Eestile	Saavutused	3 fakti

Õpetaja küsib, kas kõik tabelid said täidetud? Küsimuste tekkimisel saavad vastata nii esitlejad kui õpetaja.

Viktoriin. Täidetud tabelit ja töölehte saab kasutada viktoriini lahendamisel. Grupid on samad, kuid võib ka moodustada uued.

Hindamine. Õpetaja hindab lühiuurimust vastavalt õpiväljunditele. Kõik grupiliikmed saavad ühesuguse hinde lõpptulemuse järgi, kuigi erandeid võib ka olla (kes ei osalenud üldse). Hindamiskriteeriumiteks on ühisosa olemasolu ja esitus. Hindamise osaks võib olla ka eneseanalüüsi lehe täitmine. Hinnata võib ka kahe hindega lühiuurimust ja esitlust eraldi.

Kasutatud kirjandus

- 1.KRULL, E. Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat. Tartu Ülikooli kirjastus, 2000.
- 2.PILLI, E., RUTIKU, S., VALK, A., VANARI, K. Õppekava arendamise materjal, 2009. http://primus.archimedes.ee/system/files/oppekava/juhend_veeb.pdf 16.05.2012
- 3.SALUMAA, T., TALVIK, M., SAARNIIT, A. Aktiivõppe meetodid II, Merlecons ja Ko OÜ, Tallinn 2006.
- 4.SAARSOO, K., SÕRMUS, E. Kuidas õpetada erialakeelt. Metoodika käsiraamat. http://www.e-uni.ee/kutsekeel/eestikeel/2_multiintelligentside_teorია.html, 14.05.2012
- 5.SALUMAA, T.; TALVIK, M. Ajakohastatud õppemeetodid. Merlecons ja Ko OÜ, Tallinn 2003.
- 6.TAMMINEN, K., VESA, L., PYYSIÄINEN, M. Kuidas õpetan usuõpetust? EELK UI pedagoogiline osakond, 1999.
- 7.Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011), <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011002>, RT I, 20.09.2011, 2. 11.04.2012
- 8.Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011), lisa 8, <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011002>, RT I, 20.09.2011, 2.
- 9.LÄBIVAD TEEMAD ÕPPEKAVAS. Juhendmaterjal. 2009 Tartu Ülikooli õppekavaarenduse keskus. http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=549992/L%E4bivad_teed_mad_juhendmaterjal_31_03_09.pdf 19.04.2012
- 10.<http://www.classtools.net>, *Fakebook, Fruit machine*
- 11.http://www.oppekava.ee/images/b/b6/Usundiõpetus_õppeprotsess.pdf. 9.05.2012
- 12.Õpistiilid ja nende rakendamine kirjandustunnis. Kooperatiivne projekt, juh. SARV, E-S. Tallinn 2006. http://tlu.jakobidesign.com/op_koolitus/kasvatus_filosoofija/example_others/, 14.05.2012

RESUME

This is a diploma thesis of Religious Studies for teachers. There is a purpose for pupils to research and introduce important Estonian religious people for each other. There are two chapters in this diploma thesis. The first one describes theories used by teachers and the second chapter comprises lesson plans with instructions.

This topic was chosen because this kind of material is not available for teachers at the moment.

The lessons were specifically prepared. Pupils should choose one person from a list previously given and then choose the method they prefer to do their research.

There are four options. The first method is a classical essay. The second option is to create the *Fakebook* page on the Internet (classtools.net) adding all personal information, selecting friends and commenting. The third option is to select and bring six presents related to the chosen person's life. The fourth possible method is to write and perform a song, which includes facts regarding this person. They can choose whether they do pairwork, groupwork or individual work.

The first lesson delivered introduces the task and pupils choose the person and the method to do the research. The second, the third and, if needed, the fourth lessons are at the end of the course and are planned for the presentations. The fourth Religion Studies lesson is meant for a round-up and conclusions, when the teacher makes a final evaluation.

Pupils have to fill in a worksheet, as well as an evaluation for their presentation.

These lessons are planned for secondary school and for about 25 to 28 students.

These lessons can be used in Literature, History and Art History classes as well.

For compiling these lessons the national curriculum for Religious Studies was used.

LISAD

LISA 1

Vasakult Paremale: Vend Vahindra, Piiskop Platon, Jüri Arrak, Gunnar Aarma.

Teine Rida: Jakob Hurt, Uku Masing, Rudolf Kallas, Rudolf Kiviranna.

Pildid:

<http://www.eestikirik.ee/node/14077>

<http://www.ut.ee/muinasteadused/ee-mas.html>

http://et.wikipedia.org/wiki/Pilt:Jakob_Hurt.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Platon_%28Kulbush%29.jpg

http://estland.blogspot.com/2007_09_01_archive.html

<http://www.folklore.ee/folklore/vol2/pics/mpix.htm>

<http://n2dalaautor.wordpress.com/2011/11/08/juri-arrak/>

<http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/24330?show=full>

LISA 2**Viktoriin. Juhend.**

Teha 2-3 grupis.

Viktoriin teha inimeste kohta, keda klassikaaslesed on valinud ja kelle kohta on tunnis esitlus toimunud.

Viktoriin korraldatakse kokkuvõtte tunni lõpus, kui kõik esitlused on tehtud.

Viktoriin peab sisaldama 20-30 erinevat küsimust, sealhulgas pildiküsimus, heli (muusika) küsimus, aastaarvudega küsimus, trikiga küsimus, valikvastustega küsimus (raskema küsimuse puhul), tuletatav e loogiline küsimus, fakti küsimus, ajastu küsimus (kes ühel ajal elasid vms). Iga isiku kohta vähemalt kaks küsimust.